

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 11. SIBIIŪ, 15 NOVEMBRE 1891. Anulŭ XXII.

ACADEMIA ROMÂNĂ.*)

Décă din bunăvoința D-vóstre îmi permitŭ a Vè întreținea pentru câteva momente cu unŭ raportŭ asupra *Academiei române*, la acésta më îndémnă dóuè împregiurări. Una de natură generală, creșéndŭ adecă a fi de interesŭ pentru orŭ-ce Românŭ, ca sè cunóscă ceva mai de aprópe *cea mai înaltă instituțiune culturală* a neamului seu, focarulŭ, care revarsă lumina și căldura sciinței asupra tuturorŭ părțilorŭ poporului românŭ, atâtŭ de numerosŭ, atâtŭ de respânditŭ, atâtŭ de iubitorŭ și capabilŭ de cultură. Ear alta specială, fiindŭ și Asociațiunea nóstră transilvană pentru literatura română și cultura poporului românŭ o instituțiune de asemenea natură culturală, ca și Academia română, carea a serbatŭ în țilele trecute iubileulŭ de 25 anŭ ai vieței sale. Da, pe lângă tótă marea diferință a pozițiunei, a cercului de activitate și a mijlócilorŭ, de carŭ dispunŭ ele, este totuși între dênsele o afinitate spirituală, carea trebuie sè stimuleze și sè însuflețescă și modesta nóstră Asociațiune la lucrare neobosită. La rădicarea unŭ mare edificŭ chiarŭ și numai adunătorulŭ materialului este unŭ factorŭ însemnatŭ.

Căci precum este o mângăiere pentru noi Româniŭ de dincóce, că abstrăgéndŭ dela casurŭ singuratice, primele împulse ale culturēi nóstre moderne s'au datŭ de aici dintre noi, — pentrucă ai noștri mai de aprópe au fostŭ Clain și Șincai,

*) Disertațiune, cetită în adunarea generală a Asociațiunei transilvane, ținută în Hațegŭ la 4/16 Augustŭ a. c.

Maiorū și Lazarū și conlucrătorii lorū, — așa cu mângăiere constatămū, că și timpul înființării Asociațiunei nōstre, anii 1860—1861, este aprōpe coincidentū cu timpulū întemeiārei *Societății literare române*, anulū 1866, care societate apoi la 1867 s'a consolidatū ca *societate academică română*, ear la anulū 1879 s'a avētatū la rangulū de *Academiă română*.

Maī departe, precum Asociațiunea nōstră, așa și Societatea academică este în începuturile sale mică și modestă; și totū asemenea Asociațiunei și acēsta își are originea sa în isvorulū celū viu alū afirmărei *romanității* nōstre, și în dorința de a propaga, susține și cultiva acestū simțemētū în inima poporului nostru. Și fiindcă ceea-ce unesce întregū poporulū românū de pe fața pământului, este în prima linie *limba*, pentru aceea atātū aici, cātū și dincolo *cultivarea limbei* a datū nascere nobilelorū însoțiri, de cari ne bucurămū astăzi noi aici, ear alți frați ai nostri fiă-carele în cerculū seu, și în fine toți dimpreună la sōrele celū mare alū Academiei române. Ca și cândū toți Romānii de pretotindenī arū fi simțitū spontanēu, fără impulsū din afară, că în limba nōstră viuēză și se manifestēză sufletulū celū mare alū poporului nostru!

I.

Precum aici la noi, așa și în Romānia se putea observa pe la jumătatea secolului nostru între literații romāni o viuă mișcare pentru desvoltarea limbei, pentru statorirea unei ortografii comune, pentru aflarea unui modū de a vorbi și a scrie, care se țină contū de desvoltarea istorică a limbei prin însuși poporulū nostru, dar totdeodată sē facă capabilă limba de a exprime tōte noțiunile, cari în urma avēntului sciințelorū i se impuneau de sinele și de și. Și așa pe cândū aici în Transilvania Metropoliții *Saguna* și *Suluțū* și toți bărbații nostri literați lucrau pentru înființarea acestei Asociațiunii, ear frații nostri din Ungaria propriă osteniaū a constitui Asociațiunea literară din Aradū, și totū asemenea și frații din Bucovina lucrau alături cu noi pentru cultura poporului, pe atunci și în Romānia se făceaū seriōse pregătiri pentru întrunirea pu-

teriloră la o lucrare comună pe terenul limbii și literaturii. Atunci, la anul 1860, eată, ca însemnată de susă, momentul decisivă. Ună bărbatū iubitorū de cultură, *Evangelii Zappa*, născutū în Epir, dar împămēntenitū în România, prin adresa sa dto 29 Septemvire 1860 face guvernulū românū o donațiune de 5000 galbină „ca fondū — ȃice — pe vecii vecilorū pentru limba și literatura română a preaiubiților nostri frați și fii ai patriei mele adoptive“. Și totū asemenea donēză bunulū patriotū prin testamentulū seu dto 30 Novembre alū aceluiași anū încă pe fiă-care anū cāte 1000 galbină „pentru desvoltarea și regularea limbii române“. Ear Locotenența domnescă, la propunerea Ministrulū de culte și instrucțiune publică (Ministru C. A. Rosetti, directorū generalū V. A. Urechie), după ascultarea consiliulū de ministri, pe basa acestorū donațiunii și spre realizarea acestorū scopuri, decretēză la 1 Aprile 1866 unū regulamentū pentru formarea *Societăței literare române*.

Misiunea acestei Societăți, conformū dorinței donatorulū, era :

- a) a determina ortografia limbii române;
- b) a elabora gramatica limbii române;
- c) a lucra dicționarulū limbii române.

Societății acesteia îndată dela începutū i s'a datū din partea Locotenenței domnesci (N. Haralambie și Generalū Golescu) unū caracterū generalū naționalū; căci din cei 21 membri, cari aveaū sē constitue Societatea, 3 aveaū sē fiă din România de preste Milcov, 4 din România de dincōce de Milcov, 3 din Transilvania, 2 din Bănatū, 2 din Maramurēs, 2 din Bucovina, 3 din Bassarabia și 2 din Macedonia. Eată în mugurū *Academia română!* Căci din acēstă societate literară se desvoltă la 1867 *Societatea academică română*, carea în aplausulū tuturorū Românilorū întrunī în Bucuresci pre cei mai distinși reprezentanți ai literaturii nōstre; ear din acēstă Societate academică română eată la 29 Martiū

1879 *Academia română*, suprema noastră autoritate literară, centrul și culmea nesuințelor noastre pe terenul cultural!

Cultivarea limbei a fostă devisa societății academice; cultivarea limbei și cea dântăiū brazdă, trasă de dēnsa în ogorulū celū mănosū, ce avea sē-lū cultivate. Căci deși la constituirea sea ea se organisase, totū cam asemenea Asociațiunei nōstre, pe o basă și mai largă decâtū Societatea literară, își pusese dreptū țintă „înaintarea literelorū și sciințelorū între Romāni“, și se împărțise, totū ca Asociațiunea nōstră, în trei secțiuni, și anume:

- a) literară-filologică,
- b) istorico-archeologică și
- c) secțiunea sciințelorū naturale;

totuși primele ei lucrări în cursū de 10 ani aū fostū aprōpe numai filologice. Și anume i se împunea în prima liniă *ceștiunea ortografiei*. Căci ca pre o haină străină, literațiū romāni încetū cu încetulū lăpēdaseră scrierea cu alfabetulū cirilicū, ce o împrumutaseră înaintași nostri prin secolulū XV. și XVI. dela Slavii vecini și coreligionari, și îmbrăcaseră limba de nou în vestmētulū cuvenit ei alū latinității; dar cu tōte acestea era mare diferență între scriitorii romāni, așa încātū mai se potea țice: câți scriitori, atâtea moduri de scriere. Totulū însă, ce se căștigase, era principiulū, *de a scrie limba română cu litere romane*, — unū rezultatū acesta, micū la părere, dar fōrte mare în consecințele sale. Căci, după limbă în generalū, literei latine avemū sē-i mulțămimū, că lumea ne recunōsce astăđi de ramū alū ginteī latine, alū ginteī, carea după cuvētulū nemoritorulū nostru poetū dela Mircesci „e reginā într'ale lumei ginte mari“, și „pōrtă'n frunte o stea divinā, lucindū prin timpii seculari“!

După eruditulū A. Treb. *Laurianū*, ca sē ne apropiāmū cātū mai curēndū de timpulū presentū, — carele în „Tentamen criticum in originem, derivationem et formam linguae romanae in utraque Dacia vigentis, vulgo valachicae (Viena 1840) tinde a face cunoscută lumei latinitatea limbei române, a fostū

cu deosebire *Timoteiū Cipariū*, ale cărui studii aprofundate au desgroptat monumentele vechi ale limbei noastre și au așezat limba modernă pe temeliele acelora. Cu dreptă cuvânt dar Cipariū s'a numit părintele filologiei române, și în privința ortografiei apröpe totă inteligința română; și astfel și Asociațiunea noastră, a urmat direcțiunea dată de densuslū. Ear pe cândū în Transilvania ortografia acēsta, numită etimologică, era apröpe generală, pe atunci în România lupta *Eliade Rădulescu* pentru o ortografiă și mai apropiată de limba latină și de limbile romanice nouē; și totū pe atunci *Aronū Pumnulū* în Bucovina căuta a face limba literaților mai accesibilă poporului, redându-i forme și terminațiuni vechi seū creându după analogia acelora altele nouē. Astfel societatea academică află trei direcțiuni seū școle principale: *școla lui Cipariū*, *școla lui Eliade* și *școla lui Pumnulū*. Ceastă din urmă, precum se scie, a fost următa cu deosebire de frații din Bucovina și n'a putut prinde rădăcinii mai adânci, ear celelalte două stetură mai multū timpū una lângă alta, până cândū în fine Academia le întruni în ortografia etimologico-fonetice, carea, fiă din convingere, fiă din acomodare, se primī în fine de toți literații români.

Încătū dar pentru ortografiă, și Societatea academică adoptase la 1867 după lungi discuțiuni, pe lângă unele modificări, cea propusă de Cipariū, recunoscutū de celū mai competentū pe acestū terenū, și o urmă în liniamente generale până la 1880. Caracteristica acestei ortografii, precum se scie, este lipsa de semne atâtū la vocalele, câtū și la consoanantele, cari se modifică prin recerințe fonetice, și substituirea acestorū semne prin anumite regule. Societatea academică adoptă acēstă ortografiă ca una, ce părea că ține mijlocul între cea de totū latinisantă reprezentată prin *Eliade* și *Laurianū* — *Massimū* de o parte, și între cea fonetică și apröpe vulgarisantă a lui *Pumnulū* de altă parte. Dar în fine sistemulū *Ciparianū* sucumbe în sînulū societăței fața cu sistemulū *Laurianū-Massimū*, carele se representă în *dicționarulū* lucratū de numiții cu

diligință de feră, avându colaboratori pre repositulă *Iosifă Hodoș* și pre stimatulă președinte actuală ală Asociațiunei năstre *Georgiu Barițu*. Acestă dicționară, dedicatū „memoriei fericitulă Evangeliū Zappa“, a fostū tipăritū la 1871—1876 în două tomuri, la carī apoī ca alū treilea tomū se adause *Glossariulă*, cuprinđendū „vorbele din limba română, străine prin originea seū forma lorū, precum și cele de origine înduiosă“.

Dar, precum cu dreptulă đice preameritatulă secretarū generală ală Academiei *Dem. A. Sturdza* în raportulă seu iubilară asupra Academiei române ¹⁾, care raportū îlū avemū călăuzū și la aceste espunerī, pe cândū în sinulă Societăței academice triumfă sistemulă de ortografie Laurianū-Massim, pe atuncī afară din societate, în opiniunea publică, triumfă altū curențū, străinū de teoriile filologilorū disputanțī.

„Singura rațiune de îngăduitū în acéstă materiă, đice T. Maiorescu ²⁾, este usulă poporului, care face lege și care’sī are totdeuna causa luī binecuvēntatā și mai profundă, decâtū rațiunile filologilorū“. Și éráși: „În opoziție între formele gramaticale seū espresiile limbistice originale, priimate de unū numărū mărginitū de autorī, și între formele și espresiile obicinuite în dialectulă cultū ală poporului, limba poporului remâne totdeuna deasupra; și nu este esemplu în istoriă, ca vre-odată să se fi întēplatū altfelū“. Da, poporulū însuși pare-că đise mesterilorū de limbă dela mésa verde cunoscutulă cuvēntū din legenda sea:

Voī „nóuē meșteri mari,
Calfe de zidarī,
Și Manole đece,
Care-ve și 'ntrece“,

stați pe locū, căci acéstū *Manole* sum eū, eū însumī poporulū, carele facū limba mea, croindu-mī haina după trupū, ear nu ca voī, carī adeseorī vreți să strimtorăți trupulū după haină“ !

¹⁾ Raportū asupra activităței Academiei române cu ocasiunea serbărei de XXV ani ală existenței sale 1866—1891, de *Dem. A. Sturdza*, secretarulū generalū. Bucurescī 1891.

²⁾ T. Maiorescu. Critice. Bucurescī, 874 p. 54 și 55.

Dela 1880 încóce societatea academică, crescută acum întru academiă, ținându contū de vocea poporului, se abătū dela ortografiile de până aci, séu dór mai bine voiū ñice, le întrunī pre tóte în ortografia etimologico-fonetice, carea pē-strāndū originea cuvintelorū, adoptā și formele schimbate prin recerințele fonetice ale limbei. Acéstā ortografiā, sanționată de vocea poporului și adoptată încetū cu încetulū de toți literații romāni, este cea întrebuiñată astādi, cu puține modificări, în tóte cărțile și ñiarele nóstre; și preste împutarea, ce ni se făcea mai nainte, că câți scriitori, atâtea ortografii, ne-a trecutū în modulū celū mai frumosū Academia romānă, dāndu-ne o ortografiā priimită de toți, și cu acésta unū puternicū vehiculū alū culturei nóstre. Eatā celū d'ántāiū mare rezultatū, prin care Academia binemeritā de întregū poporulū nostru! Onóre dar Academiei romāne, carea a sciutū întrunī pre toți Romāniī în unitatea ortografiei, și prin acésta în unitatea limbei, ear prin unitatea limbei în unitatea culturei! Și onóre poporului nostru, că posedē în fruntea sea o astfelū de luminată și puternicā instituțiune!

Cu ortografia stā în legătură imediată *Gramatica*; și statoritā odatā, deși numai în modū provisoriiū, ortografia, Academia mersese unū pasū mai departe, și publicase încā la 1867 din fundațiunea Zappa unū premiū de 300 galbinī pentru o gramatică completā a limbei romāne, carea se cuprindā etimologia, derivațiunea, fonetica și cu unū cuvēntū materia și forma limbei. Și aici repórtā învingerea Timoteiū Cipariū, și anume la 1868 cu partea etimologică, ear la 1876 cu partea sintactică a gramaticei sale, ambele premiate de Academia.

Împlinite astfelū douē din dorințele mecenatului Evangeliiu Zappa, mai rămēnea a se împlinī și a treia, — dupā cuvēntulū lui testamentarū, — „Alcātuirea de unū dicționarū câtū de deseversitū“. Pentru lucrarea acésta Societatea academică totū la 1867 votā unū programū pentru stringerea materialului necesarū la lucrarea dicționarului romānū, și continuāndū

la 1868 și 1869 aceste lucrări pregătitoare, împărți sarcina între mai mulți membri ai sei, încredințându-i fiă-căruia lucrarea unei seii a mai multor litere. Dar ivindu-se în curând inconvenientul unei procederi atât de mecanice, pe lângă carea se perdea unitatea esternă și internă a opereii, lucrarea, precum amă atinsă mai susă, încetulă cu încetulă remase asupra membriloră Lauriană și Massimă, cariă cu stăruință neobosită lucrară Dicționarulă și Glossariulă.

În curândă însă se convinse Academia, că pe calea apucată amă ajunge cu timpulă a avé *două limbi*: una a poporului și alta a literaților, aprópe neînțeleasă de popor, — ună pericolă acesta, ce amenința întregă progresulă poporuluiă nostru. Astfelă după îndelungate și animate discuțiuni, Academia nu merse mai departe pe calea acésta, ci începă a se împrietini éráși mai multă cu limba cea vechiă, așa đicéndă istorică și propriă poporului, ce ne este păstrată în cărțile bisericesci și în cronicile cele vechi; și spre a scóte din întunecă barem o parte a acestoră prețioase comori, tipări Codicile Voronețiană, Psaltirea Scheiană, Psaltirea lui Coresi, Pravila dela Govora, Catechismulă calvinescă și Psaltirea în versuri a Mitropolituluiă Dositeiă ¹⁾).

Pe când se petreceă acestea în sinulă Academiei, pe atuncă Regele *Carolă*, președintele onorară și protectorulă Academiei, veni prin memorabilulă seii cuvântă dela deschiderea sesiunei pe 1884, a pronuncia vorba decisivă pentru ideea *unităței limbei*, — idee, ce întimpină consimțemântulă unanimă ală tuturoră Româniloră. „Ce sarcină mai dulce, — đicea nobilulă Rege, — póte avé Academia, decâtă a lua sub paza sea acéstă limbă vechiă, pe care poporulă o înțelege și iubescă? Menținemă dar aceste frumoșe espresii întruințate de străbuni, și nu ne tememă de cuvinte, cariă aș căpătată de veacuriă împămēntenire“ ! Ear realizarea acesteii ideii o și vedemă

¹⁾ Încă la 1864 B. P. Hajdeu tipărise interesanta sa scriere: Luca Stroici, cu primulă „Părintele nostru, ce ești în ceri“ tipărită cu litere latine, la anulă 1593.

în „Etymologicum magnum Romaniae, dicționarul limbii istorice și poporane a Românilor“, pentru care generosul rege luă asupra-și nu numai protecțiunea, ci chiar și portarea speselor necesare, oferindu pe fie-care an până la terminarea lui câte 6000 lei. Lucrarea acésta mare căroru mâni se putea încredința mai bine, decâtu celoru măiestre ale eruditului *B. P. Hașden*! Și în adevăr, judecându după începuturile, ce le vedem, acestu Etimologicu are se devină o operă monumentală, carea se pótă concure cu amplele lucrări de asemenea natură ale națiuniloru celoru mai culte. Căci câtu de mărețu este planulü ei, se pôte cunósce d. e. de acolo, că cu două mari tomuri încheiate și trei făscióre din alü treilea tomü, publicate până acumü, nu este eshauriată încă nici pe departe litera *A.* fiă dar, ca atâtü generosulü protectorü, câtü și neobositulü autorü cu conlucrătorü seü să vedă încoronată opera lorü cu rezultatulü doritü, și întregü poporulü nostru să se pótă bucura și mândri câtü mai curëndü de acéstă mare lucrare adevératü națională!

Totü în sensulü testamentulü lui *E. Zappa*, a procesü societatea academică și respective Academia și la traducerea autorilorü clasici antici în limba română, publicändü mai äntäiü scrierile lui *Corneliü Tacitü*, traduse de *G. I. Munteanü*, apoi *Salustiu: Catilina* și *Iugurtha*, traduse de *D. J. Dobrescu*, operele lui *Iuliu Cesarü*, de *Copăcineanü* și *Caianü*, *orațiile filipice ale lui M. T. Cicerone*, traduse de *D. Aug. Laurianü*; Istoria romană de *Dio Cassiu*, tradusă de *A. Demetriescu*; Istoria romană de *Titu Liviu*, tradusă de *N. Barbu*, *Istoriiele lui Herodot*, traduse și adnotate de *D. I. Ghica* ș. a.

Pe cândü însă Academia, conformü programei sale, lucra cu atäta stăruință pentru limbă, nu mai puținü se ocupa și de *Istoria poporului românü*, de sciința, ce străbuniü nostri cu dreptü cuvëntü o äü numitü *magistra vitae*. Prestațiunile ei și pe terenulü acesta sântü de mare însemnătate. După-ce la 1869 *Papiü Ilarianü* zugrăvise cu vii colorü chipulü părintelü istoriografiei române *Georgiu Șincai*, *Analele Aca-*

demiei au publicat o lungă serie de prețioase memorii istorice, archeologice, numismatice, cari au făcut multă lumină asupra istoriei noastre naționale.

Prima publicațiune istorică mai mare sîntă însă *Operele Principelui Dimitrie Cantemir*, până acum 7 volume, adunate de prin marile biblioteci ale Rusiei, cari s'au deschis cu multă liberalitate colecțiilor și scrutătorilor români.

Operele lui Cantemir au urmat operele complete ale marelui chronicar moldovan din secolul XVII. *Mironu Costină*. Edițiunea s'a făcut de distinsul membru al Academiei *V. A. Urechiă* sub auspiciile Academiei, cu ajutorul ministrului regiu român de culte și instrucțiune publică, și cuprinde în două mari volume toate scrierile cunoscute ale patriotului chronicar martir.

Asemenea a publicat Academia Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul, de Nicola Bălcescu, scriere distinsă prin frumsețea stilului și prin ferbinteia iubire de patriă și neam a tinerului autor, atât de timpuriu trecut din viață.

Cea mai însemnată lucrare însă a Academiei pe terenul istoric este *publicarea de documente, privitoare la istoria Românilor*. Aici palmarul se cuvine fiului Bucovinei *Eudoxiu* Baron de *Hurmuzachi*, nobil prin origine și simțeminte, care cu neobosința albinei într'un restimp de 30 ani a adunat preste 3000 documente relative la istoria Românilor și a scris o lungă seriă de studii istorice originale asupra trecutului poporului nostru. După mórtea distinsului bărbat generos a lui familie a dăruit toți acești scumpi tesauri guvernului român, care a și dat o parte din ei publicității, ear la urmă a transpus într'egă lucrarea Academiei. Astăzi această lucrare, augmentată cu documentele adunate de însași Academia de prin arhivele Italiei, Franciei, Poloniei, Austro-Ungariei etc. până la numărul de 10,000 documente, și edată sub titlul de *documente și fragmente*, se representă prin 17 mari volume cu documente de pe 800 ani, adecă din secolul 12. până la secolul 19. Și precum

Etimologicul se edă prin munificența regelui Carol, astfel fondurile necesare pentru aceste publicațiuni istorice le dă deja de 14 ani guvernul român.

Acastă colecțiune, demnă emulă a Etimologicului, este de cea mai mare însemnătate pentru istoriografia noastră. Căci numai pe basa atâtor documente se va putea scrie de mână chierate istoria adevărată, critică a poporului nostru; ear deodată cu apărerea aceleia voru amuși istoriografii, cari scriu istoria noastră cu tendințe preconcepute, adeseori condamnabile, uneori chiar ridicole, precum vedem și astăzi, când ni se dispută până și cele mai elementare adevăruri: latinitatea originii noastre, continuitatea poporului nostru în Dacia ș. a. Să urăm dar și acestei mărețe opere, carea a rădicat prestigiuul Academiei române chiar și înaintea străinilor, fericită continuare și deplinire!

Două secțiuni ale Academiei: cea literară filologică și cea istorică-arheologică acum erau înființate și lucrau cu succes; lipsia încă *secțiunea științelor naturale și matematice*. Căci deși prin statutul delă 1867 se înființase și secțiunea acăsta, totuși din lipsa numărului recerut de membri ea încă nu se potuse validita, și până la 1872 Analele Academiei numai o singură lucrare din acastă secțiune potuseră înregistra, și anume despre încercările făcute pentru desvoltarea științelor naturale în România, de Dr. A. Fétu.

Înmulțindu-se însă succesiv și membrii acestei secțiuni, la 1879, când societatea academică se proclamă Academiă, ea a fost pusă pe aceeași tréptă cu celelalte două sorori ale sale. Ba când din incidentul acela înălțător de inimă statul român creă pentru scopuri științifice două premii de câte 5000 lei, unul din aceste premii, numit întru amintirea marelui dascal *premiul Lazaru*, a fost dat la dispozițiunea acestei secțiuni.

De atunci și secțiunea acăsta a luată avântu îmbucurătoru, și Analele Academiei au adusă alături cu lucrările celorlalte

secțiunii prețioase lucrări și de pe terenul științelor naturale, și anume: din Geografia și Geologie, Chimie, Zoologie, Botanică, Meteorologie, Igienă, Agricultură s. a. Îndeosebi e de însemnat, că lucrările meteorologice ale acestei secțiuni (Aurelianu, Poni ș. a.) au dat impulsul, a se înființa *Institutul meteorologic* din București cu numeroasele sale ramificațiuni, și a se publica însemnate cercetări meteorologice. Ear în anii din urmă se creă totu în capitala României *Institutul bacteriologic*, carele în scurtu timp și-a câștigat unu renume, ce trece departe preste hotarele țerei.

Făcendu acum o privire sumară asupra lucrărilor Academiei dela 1866 până astăzi, acelea ni se presentă pe scurtu în următoarele:

I. *Publicațiunile*. Acestea sîntu:

1. *Analele*, cari cuprindu procesele ei verbale, sesiune de sesiune și ședință de ședință, precum și o mulțime de operate literare și științifice, cu totul 46 volume;

2. Gramatica, Dicționarul și Glossariul limbei române, 5 volume;

3. Edițiuni de texte vechi: Codicele Voronețian ș. c. l. amintite mai sus, 6 volume;

4. Etymologicum magnum Romaniae, 2 volume și 3 fasciore;

5. Traduceri de autori clasici antici, 7 volume;

6. Scrierile principelui Dimitrie Cantemir, 7 volume;

7. Scrierile chronicarului Mironu Costin, 2 volume;

8. Istoria Românilor sub Mihaiu Viteazul, 1 volum;

9. Documente și fragmente privitoare la Istoria Românilor 17 volume;

10. Scrierile meteorologice, igienice etc., precum s'a amintit cu puțin mai nainte, cu totul dar 93 volume, cari constituiesc deja o respectabilă bibliotecă.

II. *Misiuni și premii*. Afară de prestațiunile membrilor Academiei amintite mai sus, acésta a arangiat unu considerabilu ciclu de misiuni științifice la Rusia, Turcia, Austro-

Ungaria, Italia, Franca, Suedia ș. a., cu cari au fostu însărcinați Dni Grigoriu G. Tocilescu, Nicolau Densușianu, Georgiu Barițu, Ioanu Bianu ș. a. Operele istorice amintite, și altele, cari pentru scurtimea timpului le trecem astădată, au fostu parte mare fructulu acestor misiuni. Totu asemenea a conferitu Academia în cursu de 25 ani 28 premii în valore de aprupe 140,000 lei; și decă nu a conferitu și mai multe, cauza e, că nu s'au prezentat la temele propuse totdeauna operate demne de premiati din respectivele specialități.

II.

Descriindu astfel în trăsuri generale activitatea Academiei române în cursu de 25 ani, Vă ceru încă pentru puține momente indulgența binevoitoare, spre a pune sub ochii Dvostre *starea actuală a aceleia*.

1. *Averea Academiei* era la 1 Aprilie a. c. 2½ milioane lei, ear bugetulu anulu curentu de 122.000 lei.

2. *Biblioteca* ei numeră aprupe 41,000 volume, preste $\frac{3}{4}$ dăruite, $\frac{1}{4}$ procurate cu bani. În biblioteca Academiei vedem contopite întregi biblioteci private de mi de volume, precum d. e. și bibliotecile compatrioților nostri A. Papiu Ilarianu și Nifonu Bălășescu. Scrierile, ce primesce Academia în schimb delă academi și societăți literare, este de circa 2000 pe fiă-care anu. În fine suntu obligate prin lege tôte tipografiile din România, a da pe seama Academiei câte 3 esemplare din tôte tipăriturile lor, împregiurări, prin cari este asigurată continua creștere a bioliotecii Academiei în proporțiuni mari.

3. *Colecțiunea de manuscripte* cuprinde preste 900 piese.

4. *Colecțiunea de documente* numeră preste 20,000 piese, aprupe tôte încă nepublicate.

5. *Colecțiunea de charte, stampe și portrete vechi* cuprinde mai cu seamă charte relative la istoria României, Turciei, Rusiei, Ungariei etc., precum și chipuri de Domni și Dômne, archierei, boieri și alte persoane remarcabile.

6. În fine *colecțiunea numismatică* cuprinde preste 3000 monete vechi și nouă românesce, turcesce, rusesce, bulgăresce, polone ș. a.

Ară fi însă foarte defectuoasă acesta espunere, ba amă lipsi, credă, dela o datorință, ce avemă ca membrii ai Asociațiunei, decă într'ună raportă asupra Academiei române nu amă numi și pre fundatorii și binefăcătorii ei, seă vorbindă bisericesce, „pre cetitorii și servitorii și ajutătorii acestui sântă locașă națională“. Aceia sântă :

1. Patriotulă *Evangeliu Zappa*, carele precum s'a amintitū la începută, a donatū spre scopurile Academiei 5000 galbină, ear prin testamentū a lăsatū aceleia încă pe fie-care ană câte 1000 galbină, cu totulă dar 25000 galbină;

2. Domnitoriulă României *Alesandru Ioanū I. Cuza* 1000 galbină;

3. *Statulă românū*, carele afară de multe alte ajutóre, materiale și morale, a subvenționatū Academia în cei 25 ană ai esistenței ei cu mai multă de 600,000 lei, și conformă legēi dela 29 Martie 1879 o subvenționeză și acum regulatū cu câte 30,000 lei pe fie-care ană;

4. *Generalulă românū Const. Năsturelă Herescu*, carele a testatū Academiei jumătate venitulă anuală dela două moșii donate bisericei S. Vineri din Bucuresce, care jumătate face pe ană 32,000 lei;

5. *A. Odobescu*, membru ală Academiei, a testatū 2000 lei pentru ună premiū istoricū;

6. Dr. *Anastasiū Fētu*, 10,000 lei pentru ună premiū geografic și altulă istorico-naturală;

7. *Societatea Craiovană* 6300 lei pentru cărți didactice;

8. *Ioanū Fētu*, frate cu Anastasiu Fētu, a lăsatū Academiei întrégă averea sea în valóre de 250,000 lei pentru tipărirea și distribuirea grătuită de cărți didactice între tinerimea scolară dela sate;

9. *Trei frați Daniel*, banchieri în Iași, 15,000 lei pentru promovarea istoriografiei române;

10. *Teodor Veisa* 25.000 lei fără destinațiune specială
11. *Dimitrie Hagi Vasile* 20,000 lei pentru promovarea științelor comerciale;
12. *G. San-Marino* 10,000 lei pentru promovarea științelor economice;
13. *Iacob Neuschotz* 20,000 lei pentru premiarea de cărți bune și folositóre;
14. *Alexandru Constantină Bodescu*, Română din Basarabia, 2000 ruble pentru promovarea culturii românesce;
15. Dr. *M. G. Obedenarū*, unul din cei mai zeloși, mai activi și mai devotați membri ai Academiei, testă aceleia întrégă averea sa în valóre de $\frac{1}{2}$ milionă lei, până chiară și numerósele sale manuscrite*).
16. *Teodorū Masinca* testă Academiei casa sa din Craiova în valóre de 8000 lei;

17. Acestorū generoși donatorī se alătură în fine nobila prinsesă *Alina Stirbeiu*, carea donă Academiei 200,000 lei pentru premiarea de scrieri istorice, — don în adevérū princiarū, care însă cresce și mai multū în valóre prin nobilele simțeminte, cari au datū nascere acestei mărețe fapte. „Amū cređutū adecă“ — ȃice nobila prinsesă în actulū seū de donațiune dela 22 Februarīū 1889, — „că e bine să dau acestei donațiunii o destinațiune mai alesū istorică, fiindcă cunoșcința esactă și amenuntă a istoriei naționale este fundamentulū adevératului patriotismū, care pricepéndū binele și progresulū sevērșitū, relele și nevoile suferite, arétă cetățeanului calea, ce trebuie să urmeze cu încredere și cu siguranță“.

În fine datorința mea de raportorū cere a amintí, că din dărnicia statului românū Academia, căreia chiar prin decretulū Locotenentei domnesci se pusese la dispozițiune sala ședințelorū senatului, posede astăđi caminulū seū propriu, și

*) Unulū a apărutū acum de curéndū sub titlulū: *Texte macedo-române etc.*, publicate de prof. I. Bianū. Bucuresci 1891.

anume în strada principală, Calea Victoriei, în Bucuresci, fiindu deja gata o aripă din palatulū seu proiectatū, unde în șiruri lungi de camere corăspunđetore sūntū adăpostite prețioșele ei colecțiuni, precum și sala ședințelorū cu apartamentele laterale necesare.

La 1/13 Aprile a. c. Academia română, precum se scie, a serbatū în Bucuresci iubileulū de 25 ani ai vieței sale, și participarea membrilorū ei din România și din afară, precum și numeroșele adrese, telegrame, omagii și daruri prețioșe, cu cari ea a fostū onorată în ȃilele acelea, dovedescū interesulū celū viu, ce-lū are întregū poporulū românescu pentru acestū celū mai mărețū alū seu aședământū culturalū.

Diarele năstre fără deosebire au adusū raporte călduroșe asupra strălucitelorū festivității, ce au avutū locū atunci în capitala României, în fruntea cărora s'a pusū însași înalta păreche regală, împreună cu prințulū clironomū; dar mai viuă, decătū se pôte esprime prin raporte scrise, a remasū, credū, memoria acelorū ȃile în inimele tuturorū participanțilorū.

Acum dar acestă instituțiune mărețā este fundată și are deja unū trecutū onorificū de 25 ani. Întemeiatā pe base tari și sănătoșe, după cuvântulū înțeleptulū din vechime: pe 7 stēlpi, protegiată de unū rege înțeleptū și o nobilā regină poetā, întimpinată și portată de iubirea unū poporū întregū, spriginitā cu căldură de atăți bărbați bravi, femeii nobile, cari nu încetēzā a depune pe altarulū ei jertfele ostenelelorū lorū, întrunindū în sinulū seu preste 100 bărbați ai sciinței până și din cele mai îndepărtate colțuri ale româniei, și stândū în legăturā spiritualā aprōpe cu tōte corporațiunile de asemenea naturā ale lumei civilisate, Academia română a întratū cu încredere în pătrarulū alū doilea alū vieței sale. Ear datorința năstrā a membrilorū Asociațiunei și a tuturorū întrunirilorū năstre culturale este, a fi în viu contactū cu dēnsa, a ne interesa de viețā și activitatea ei, a lucra într'o direcțiune cu dēnsa și a-i da cu bucurie concursulū nostru. Căci

adâncă, cu urme nesterse trebuie să se întipărescă în inima fie-cărui Român, când în sala ședințelor vede întruniți pre membrii ei actuali consultându și lucrându în nobilă concordie la problema cea sântă a luminării poporului lor, ear deasupra lor, în lungi șiruri, vede chipurile membrilor ei decedați, asemenea unor genii protectori, planându asupra urmașilor lor. Da, acolo sânt și iubiții noștri: Laurian și Munteanu, Mocioni și Hodoș, Vasiciu și Cipariu și ceilalți ai lor venerabili colegi, ȳicându-ne cu serioșitatea celor ce au triumfat de neajunsele vieții pămęntesci: Următorii fiți noue, fraților, în calea luminării, și prin luminare a fericirii poporului nostru!

Zacharia Boiu.

PROBLEMA ȘCÓLELORŪ DE FETE DE A DA ACESTORA O PREGĂTIRE PENTRU CHIĂMAREA CE LE AȘTEPTĂ ÎN VIEȚĂ *).

(Urmare și fine).

Tóte aceste nu ară ajuta însă multă cultivării femeii, dacă nu s'ară purta deosebită grijă, ca studiul istoriei se ne presinte nu întru atâta tipuri de bărbați, câtu *după posibilitate tipuri de femei din trecut*, cari ca totu atâtea modele de *mame și soții adeverate, de economie bune* să strălucescă pururea înaintea ochilor sufletesci a unei fete.

Urmându acestui principiu ai făcutu, ca fetițele din primii ani ai studiului să aibă interesu față de cele ce le învață, le-ai pus în poziția de a-și construi unu idealu de drepturi și datorințe, le-ai dat neșce maxime de viață, nesce principii practice, cari la celu dintăiu pasu în vieță să arată folositoare unu planu de învățământu, care ară căuta să se apropie numai de aceste cerințe ară avea o altă față, decum sunt planurile de învățământu actuale, cari în privința alegerii și grupării materialului istoricu întru nimic nu să deosebesc

*) A se vedé Nr. 9 din a. c.

de a școlilor de băeți. Prin acesta nu să altereză nice decum caracterul educativ a școlilor de fete, ci din contra să ajută în mod nespuse de mult.

Științele naturale, cari cuprind cunoscințele sistematizate despre natură, cu obiectele, legile și procesele ei, încă trebuie să fie alese din punctul de vedere al naturii femeiești. Animalele acele, cari pentru secolul femeiesc au mai mult interes să fie puse în primul plan și în jurul acestora are să se grupeze și studiul celorlalte. Mineralele, și plantele acele, cu cari vin mai adese în atingere să fie luate cu deosebire în considerare. În special plantele acele, de cari are să se folosească în bucătăria trebuie studiate atât din punctul de vedere fiziologic, cât și anatomic, atât pentru folosul, cât și stricăciunea lor.

Cunoscințele *fisice* și *chemice* nu este consultă a le estinde peste tot terenul acestor științe, ci a le mărgini la cele, ce mai desu occur în viață și cu deosebire în sfera de activitate a femeii. Aerul, apa, căldura, lumina, atât după însușirile lor chimice, cât și fizice să formeze un obiect de studiu amenunțit în șola de fete. Nu intru atâtă *chemia anorganică*, cât mai mult *chemia organică*, cu nenumeratele sale povețe igienice este de a se lua în planul de învățământ, ear *chemia anorganică* numai intru atâtă, intru cât ea este indispensabilă pentru preceperea cunoștințelor din *chemia organică*. *Higiiena și economia de casă* este foarte necesară a le aduce în legătură cu fizica și *chemia* și a nu le tracta intru atâtă ca științe în sistem, ci cu referință la viață și după posibilitate mai mult în mod practic decât teoretic.

Chiar și în aritmetică toate problemele date spre rezolvire să fie scoase din cercul, în care are să se învârtă femeia. Geometria și mai cu samă partea acesteia, știința despre forme are să caute a folosi formele, ce occur la obiectele din lucrul de mână și intru cât nu ar afla de ajuns, la obiectele din casă, din șolă sau afară de șolă, dar cari îi sânt

și-î vorû fi continuû înaintea ochilorû. Prin acêsta cunoșcințele câștigate 'î vorû fi pururea vii în conștiință și nu vorû dispărea cu momentulû, când a trecutû preste pragulû școlêi afară. De asemenea geografia să nu li se presinte ca știință de sine, ci ca o știință auxiliară, menită a servi ca basă istoriei și științelorû naturale.

Venindû a vorbi acum despre limbî, avemû să amintimû că în limba maternă să fimû cu deosebită privire la conținutulû pieselorû de cetitû atâtû ca prosă, câtû și ca poesiă, ca acele să cuprindă modele de adeverate femeî. Chiar și la compunerea cărților de cetitû arû trebui că autorii să fiă cu deosebită considerare la acestû punctû de vedere pedagogicû. Întru câtû însă referințele actuale nu permitû edarea unorû astfelû de cărți, să potû folosi cele, ce le avemû, alegândû materialulû după aceste considerațiuni. Învățarea de limbî streine, carî din partea multora să socotesce, ca cea mai evidenta dovadă despre cultura unei femeî, încă trebuie acomodată după trebuințele vieții și nu purcesă din îndemnulû de a satisface numai modei.

Cultivarea muzicêi atâtû a celei vocale, câtû și instrumentale încă să ține de cultura unei femeî, pentru-că familia are să fiă adăpostulû, refugiulû tuturorû membrilorû ei, unde spiritulû obositû de muncă din lumea din afară să recrează, își împrospetază puterile pentru a putea începe o nouă muncă. Și ce pôte ore fi mai acomodatû spre a înălța spiritulû omenescû în regiuni mai înalte, alû ridica din acéstă „vale a plângerilorû“ în o lume ideală, decum sântû sunetele unei melodii plăcute? Farmeculû muzicêi este atâtû de puternicû, încâtû elû contribuie în măsură însemnată, chiar și la nobilitarea inimêi și este fôrte adecuatû naturei sentimentale a femeii. De o importanță netăgăduită este și pictura, care numai puținû e aptă de a face pe omû să-și uite de grijile lumii pentru momentû. Școlă de fete are să contribuie și la o cultivare în acéstă direcțiune. Ea nu e chîămată să facă artiste din elevele sale, dar e îndatorată să le desvólte gustulû es-

tetică pentru a pute percepe frumosul în natură și în artă, pentruca gustându-l să caute ală validita pretutindenă în casa și în familia sa.

Școla mai e datore a grijă cu deosebire de a deda elevele la o *curețănă esemplară*, atât cu privire la lucrările lor scripturistice, recuisitele de școlă, cât și cu privire la însuși edificiul școlei, căci numai astfel fiind dedate vor să facă din casele lor totă atâtea oglinzi strălucitoare.

Acestea și alte trebuințe din viața casnică prea ușor pot să aibă încăpere pe lângă instrucțiunea teoretică. Este forțe ușor de a resolvă atari probleme practice, acolo unde școla e împreunată și cu internatū presupunându că acesta în organisarea sa corăspunde pe deplină înaltei sale chiamări.

Dr. Petru Șpană.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 433/1891.

Procesă verbală

ală comitetulă Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luată în ședința dela 12 Octomvre n. 1891.

Președinte: G. Barițiu. Membrii prezenți: Dr. Il. Pușcariu vice-președinte, Ioană Hannia, Ioană Papiu, Ioană Crețu, I. G. Popă, Gherasimă Candrea, N. Togană bibliotecară.

Secretară: Dr. I. Crișiană.

Nr. 184. Se presentă procesele verbale ale adunării generale a XXX-a a Asociațiunii, ținută la 4/16 și 5/17 Augustă a. c. în Hațegă. (Ex. 343/1891).

— Spre sciință, avându a reveni asupra concluseră speciale.

Nr. 185. Cu provocare la cele de sub punctulă precedentă, comitetulă revine asupra concluseră speciale ale adunării generale din Hațegă:

În conformitate cu conclusulă adunării generale din ședința I. Nr. prot. 1. e a se publica în „Transilvania“ cuvântulă, prin

care presidentul Asociațiunii, dl G. Barițu, a deschis ședințele adunării generale din anul acesta.

— Spre știință cu aceea, că s'a întreprins deja pașii de lipsă pentru executarea acestui concludu.

Xr. 186 În conformitate cu concludul adunării generale din ședința I. Nr. prot. 10 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Academia română“, compusă și cetită în adunarea generală din anul acesta de dl Zacharia Boiș, asesoru consistorialu și membru alu comitetulu Asociațiunii.

— Spre știință, cu aceea, că s'a dispus deja tipărirea.

Nr. 187. În conformitate cu concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 17 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Monografia Hațegulu“ compusă și cetită în adunarea din Hațegu de dnul Pavelu Oltenu, învățătoru în Hațegu.

— Spre știință cu aceea, că se voru face pașii de lipsă pentru publicare, îndată ce autorul, care a fostu solicitat, va fi prezentat lucrarea sa.

Nr. 188. Prin conclusele adunării generale din ședința II. Nr. prot. 19 și 20 lit. o) s'a declarat membri ai Asociațiunii, pe lângă restricțiunea, ca numai cei cari au plătitu taxele prescrise să primescă diploma de membru, următorii, și anume:

a) *Membri fondatori*: Vasile Zăhanu, avocatul în D. St. Mărtinu; Dr. Aureliu Maniu, not. pub. în Oravița; „Sylvania“ institutul de credit și econ. în Șimleu; Gabrielu Manu, adv. în Bistrița.

b) *Membri pe viață*: Dr. Remusu Roșca, secret. consistorialu în Sibiu; Ioan Clóje, econ. în Boița; Ioan Bozoșanu, preotul în Moșna; Iosifu Lupu, preotul în Stena; Andreiu Bârșeanu, profesorul în Brașovu; Dr. Octavianu Russu, avocatul în Sibiu; Dr. Dumitru Ciută, avocatul în Bistrița; Dr. Gabriel Tripon, adv. în Bistrița; Michailu Popu, propr. în S. St. Ivanu; Daniil R. Cordescu, direct. scol.; Ioan Dima, proprietarul în Lupeni.

c) *Membri ordinari*: George Bobeșu, preotul în Sibiu; Dr. N. Vecerdea, avocatul în Sibiu; Istrate Radu, economul în Boița; Simion Căluțiu, adv. în D.-Szt.-Martinu; Vasile Moldovanu, președ. la sedria orfanală în Boziașu; N. Todoranu, protop. în Cetatea de baltă; Mironu Dascălu, preotul în Cetatea de baltă; Timoteiu Circa, comerec. în D.-Szt.-Martinu; Petru Sămărghițianu, preotul în Cucerdea-rom.; Dumitru Stefu, economul în Boziașu; Gligoru Potoru, economul în Cucerdea română; Vasilie Marcu, economul în Bobohalma; Nicolau

Costea, docente în Boziașu; Vasile Berbecaru Muntenescu, preot în Boziașu; Emiliu Popu, proprietaru în Bobohalma; Daniil de Tămașu, protopopu în Dégu; Lazaru Căluțu, proprietaru în Cerghidelu; Alexandru Ioanu Moldovanu, proprietaru în Chirileu; Ioanu Honcu, economu în Cerghidelu; Alexe Verzea, preot în Satulungu; Toma Frateșu, preot în Bacifaleu; Radu M. Odoru, econ. în Turcheșu; Nicolau Băzărea, industriașu în Turcheșu; Stefanu Căcovenu, subjude reg. în Alba-Iulia; Stefanu Argăsală, comerciantu în Turcheșu; Ioanu Broșu, preot în Dîrstea Brașovulu; Ignatie Mircea, studentu din Cața; Ioanu Baciū din Hațegu; Stefanu Șelariu, comerciantu în Hațegu; Ioanu Cornea din Hațegu; Paulu Oltenu, docente în Hațegu; Severu Murășanu, profesor în Nășeudu; George Bogdanu, preot în Bradu; Vasile Boneu, profesor în Bradu; Iosifu Popescu, candidat de avocat în Reghinu; Ioanu Butnaru, propr. în Petelea; Clemente Raicu, vice-protopopu în Cohalmu; Ioanu Buzea, asesoru opidanu în Cohalmu; Pompiliu Predovicu, preot în Merchiașa; Ioanu Brotea, preot în Mateiașu; Ioanu Lupu, preot în Jibertu; Nicolau D. Mircea, protopopu în Cohalmu; Andreiu Stroia, docente în Cohalmu; I. Boranicu, docente în Cohalmu; I. Suciū, preot în Bogata-Oltena; George Spornicu, preot în Cohalmu; Romulu Simu, docente în Orlatu; Iosifu Orbonasu din Orăștie; Dr. St. Erdely în Orăștie; N. Vlad în Orăștie; Aurelu Boncianu în Orăștie; Toma Haneșu în Orăștie; P. Draghiciu în Orăștie; Aug. Chețianu, preot în Bobohalma; Alex. Mutu, preot în Adămușu; Bas. C. Vlasi, preot în M. Zah; Ioanu Bosdocu, administratoru în Cicudu; Teofilu P. Moldovanu, docente în Cuesdiu; Ioanu Russu, docente în Velcheru; Ioanu Catona, docente în M. Dateșu; Basiliu Moga, docente în Chimitelnicu; Alexandru Macarie, docente în M. Zah; Basiliu Anghelu, preot în M. Dateșu; Ioanu Ignatu, docente în M. Ludoșu; Michailu N. Cicudi, preot în Socolulu de Câmpie; Teofilu Popu, preot în Hădăreu; Ioanu Comanu, docente în Căpușu; Teodoru Harșanu, preot în Chimitelnicu; Valeriu Catona, proprietaru în M. Dateșu; N. Cucuiu, preot în M.-Bogata; Iuliu Deacu, preot în M. Tohatu, G. F. Negruțiu, docente în M. Lechința; Alex. Precupu, preot în Sicușei; Pavelu Oprișa, prof. în Bradu; Florianu Hatoșu, cassaru la instit. „Someșana“ în Dej; Ioanu R. Cherecheșu, cand. de avocat în Dej; Ludovicu Frăncu, propriet. în Buzașu; Ioanu Vajda, proprietaru în Olpretu; Bersanu Ambrosiu, primaru în Hațegu; Romanu Dionisiu, candidat de adv. în Mediașu; George Crișianu, preot în Mediașu; Pavelu Popescu, preot în Borta; Nicolae Racotia, medicu în Șeica-mare; Ioanu Baciū, propr. în Șarla;

Ioanŭ Munteanŭ, preotŭ în Agherbiciu; Basiliŭ Buşoŭ, preotŭ în Buia; Ioanŭ Jurca, propriet. în Răvăşelŭ; Michailŭ Jurca, proprietarŭ în Şaldorfŭ; Dumitru Deacŭ, preotŭ în Caltvasăr; Dr. Popŭ Laurenţiu, avocatŭ în Abrudŭ; Ioanŭ Babuţiŭ, preotŭ în Buciumşasa; Vasilie Chirtopŭ, proprietarŭ în Câmpeni; Petru Macaveiŭ, proprietarŭ în Bucium; Dr. Enea Draia, cand. de avocatŭ în Abrudŭ-satŭ; Dr. Vasiliŭ Fodorŭ, candidat de avocatŭ în Abrudŭ; Silviŭ Lazarŭ, contabilŭ în Abrudŭ; Teofilŭ Faurŭ, neguţatorŭ în Abrudŭ; Petru Vizăşeanŭ, propr. în Abrudŭ; Nicolae Cirlea, notariŭ publicŭ în Abrudŭ; Sabin Piso, protopopŭ în Agnita; Ioachimŭ Părau, capelanŭ în Agnita; Ioanŭ Cocoşŭ, preotŭ în Zlagna; Răgnéla Ioanŭ, preotŭ în Şors; Romanŭ Nicolae, preotŭ în Bârghişŭ; Răgnélă George, învêt. în Şors; Ienciu Ioanŭ, econ. în Țichindélŭ; Darlogea Moise, notarŭ în Calborŭ; Mandocea Emilŭ, învêt. în Agnita; Constantinescu Daniilŭ, preotŭ în Ighişdorfŭ; Popelea Ioanŭ, econ. în Boholţŭ; Brumbea Moise, econ. în Calborŭ; Comşa Dum., comerc. în Cinculŭ-mare; Cârstea Vasile, econ. în Calborŭ; Păcală Michailŭ, preotŭ în Şulumberg; Vancea Iosifŭ, preotŭ în Blajŭ; Suciŭ Petru, teologŭ absolutŭ în Blajŭ; Ordache Gregoriŭ, propriet. în Blajŭ; Branŭ Zacharia, protopopŭ în Sâncelŭ; Lită Iosifŭ, preotŭ în Iclodŭ; Albinŭ Isidorŭ, propr. în Blajŭ; Ionaşcu Nicolaŭ, profes. în Blajŭ; Gherasimŭ Domide, parochŭ în Rodna veche; Petru Vêrticŭ, parochŭ în Mocodŭ; Constantinŭ Antonŭ, propr. în Năsêudŭ; Pipoş Petru, jude reg. la Tablă în M.-Oşorheiŭ; I. Pantea, preotŭ în Riciŭ; Filipŭ Popŭ, preotŭ în Bandulŭ; Alecs. Popŭ, preotŭ în Alpretŭ; P. Draghiciŭ, protonotariŭ în Orăştiă; Toma Haneş, oficialŭ în Orêştie; Aurelŭ Popovicŭ Barcianŭ, comptabilŭ în Orêştie; N. Nestorŭ, protopopŭ în Orêştie; N. Berebanţŭ, propriet. în Cujirŭ; Petru Hancheşŭ, preotŭ în Glodŭ; Nicolaŭ Demianŭ, preotŭ în Balşa; Simionŭ Filimonŭ, preotŭ în Vormaga; Candin Cristea, notarŭ cerc. în Bozeş; Alexandru Vlad, învêtătorŭ în Banpatacŭ; Iosifŭ Bogdanŭ, învêtătorŭ în Mada; Partenie Crişianŭ, not. cerc. în Branişte; Moise Popescu, proprietarŭ în Almaşulŭ mare; Nicolaŭ Costea, preotŭ în Almaşulŭ micŭ; Sabinŭ Piso sen., protopopŭ în Săcărêmbŭ; Olimpiŭ Oprea, preotŭ în Săcărêmbŭ; Pompiliŭ Piso, propr. în Săcărêmbŭ; Simion Deacŭ, propr. în Săcărêmbŭ; I. Stroja, propr. în Săcărêmbŭ; Elisabeta Lampi, proprietară în Săcărêmbŭ; George Ilianţŭ, vighitorŭ de mine, Maximilian Ambruşŭ vighitor de mine în Săcărêmbŭ; Alexandru Silaşi, protopopŭ în Bistriţă; Cirilŭ Deacŭ, preotŭ în Chiş-Şaio; I. Baciŭ, preotŭ în Şoimuşŭ; Iacobŭ Morariŭ, oficialŭ postalŭ în Bistriţă; Nicolaŭ Bălanŭ, not. cercualŭ în Felsô-

Balázsfalva; Ioanū Bârsanū, preotū în Sebeşulū de josū; Stef. Poruţū, oficialū postalū în Bistriţā; Vasile Popiţanū, căpit. în pens, George Curténū, teologū absolutū în Bistriţa; Dr. Severū Ganea, medicū militarū în Bistriţā; Linulū Georgiţā, candidatū de avocatū în Bistriţā; Eliseu Danū, învătătorū în Borgo-Prund; Simionū Monda, protopopū în Bistriţā; Gabrielū Botirlea, învătătorū în Chiş-Şaio; Davidū Russu, preotū în Nagy-Şaio; Vasilie Onigaşū, preotū în Monor; I. Timariū, preotū în Berladū; Ioanū Baciulū, L. Marionū, economi în Şoimuşū; Pavelū Luncanū, proprietarū în Borgo-Prundū; Ilarionū Bozga, învătătorū în Borgo-Prundū; Teodorū Vrašmaşū, preotū în Borgo-Prundū; Dr. Emilū Gerasimū, candidat de avocatū în D.-Szt.-Mărtinū; Ioanū Moldovanū, protopopū în Mediaşū; Dr. Victorū Smigelschi, profesorū în Blajū; Iosifū Flórea, vighetorū de mine în Fúzeşū; George Popoviciū, preotū în Leşnicū; Avramū Stanca, administr. protopopū în Petroşeni; Constantinū Davidescu, inginerū; Sevastia Davidescu; Dr. Augustinū Frăţilă, profesorū în Tŭr; George Ioanū alias Iovianū, profesorū în Presaca; Solomonū Hăliţā profesorū în Sângeorgiulū românū; Teodorū Popescu, comerciantū în Sibiiū.

— Spre sciinţā cu aceea, că biroulū adunării a dispusū cele trebuincioşe, ér taxele restante se ţinū în evidenţā.

Nr. 189. Prin conclusulū adunării din şedinţa, II. Nr. prot. 20 lit. a) s'a luatū în generalū spre sciinţā raportulū generalū alū comitetulū pro 1890.

— Spre sciinţā.

Nr. 190. Prin conclusulū adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. b) s'a luatū spre plăcutā sciinţā împărtăşirea din raportulū generalū despre şedinţele comitetulū din 1890.

— Spre sciinţā.

Nr. 191. Prin conclusulū adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. c) s'a luatū spre sciinţā împărtăşirea cuprinsă în raportulū generalū despre conferirea stipendiilor precumū şi lista stipendiaţilor şi s'a datū espresiune satisfăcţiunii, că temerile, ce se ridicaseră odiniorā faţă de reuşita scolei Asociaţiunii, s'au arătatū nefîntemeiete, că interesarea, faţă de acéstā scólā cresce totū mai tare, ceea-ce se cunósce şi din împregiurarea, că mai mulţi părinţi din regiunile cele mai depărtate locuite de românī îşi aducū pe ficele lorū la institutulū acesta, şi că cercetarea scólei devine din ce în ce totū mai accesibilā claselorū mai puţnū dotate cu mijlóce

materiale, prin mijlocirea stipendiilor, ce se conferă elevelor interniste.

— Spre știință.

Nr. 192. Prin concludul adunării generale din ședința II. prot. 20 lit. d) se i aŭ la cunoscința împărtășirile comitetului relativ la casa din lăsamântul lui Avramŭ Iancu.

— Spre știință.

Nr. 193. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. e) s'aŭ luatŭ la cunoscința împărtășirile comitetului despre dispozițiunile luate, ca despărțemintele Asociațiunii să fiă reprezentate la adunările generale celŭ puțnŭ prin câte 2 delegați, cu adausulŭ, că pe viitoriŭ delegații despărțemintelorŭ diferite să fiă anunțați încă de timpuriŭ, înainte de adunarea generală, la comitetul centralŭ din Sibiuŭ de cătră direcțiunŭ, pentru ca astfelŭ pe de o parte să pŭtă scŭi comitetulŭ de ce elemente dispune la fiă-care adunare și în modulŭ acesta lucrările să pŭtă deveni câtŭ mai mănŭse, pe de altă parte pentruca reprezentarea însăși să pŭtă lua o organizare corăspundătoare.

— Spre știință cu aceea, ca despărțemintele să fiă încunoscinate pe calea direcțiunilorŭ respective despre cuprinsulŭ acestui concludŭ alŭ adunării spre urmare întocmai.

Nr. 194. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. f) se i-aŭ spre știință împărtășirile comitetului referitoare la premiarea diferitelorŭ lucrări, în scopulŭ înavuțirii literaturii române și a stărnirii de interesŭ față de cestiunile de importanță actuală.

— Spre știință.

Nr. 195. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. g) s'aŭ luatŭ spre știință împărtășirile comitetului despre fapta nobilă a fericitulŭ Ioanŭ Oltenuŭ, fostŭ inginerŭ în Galați (în România), care a testatŭ întręga sa avere, în suma de 100,000 lei, Asociațiunii pentru scopuri culturale, arătându-și adunarea profunda recunoscință față de nobilulŭ testatorŭ, și mulțumescce presidentuluiŭ Asociațiunii, dlui G. Barițiu, pentru viulŭ interesŭ, cu care a lucratŭ, ca suma testată să între fără amênare la cassa Asociațiunii.

În legătură, făcându provocare la unŭ concludŭ anteriorŭ, adunarea a hotărîtŭ instituirea unei „cărți de aurŭ“, în care să se introducă numele acelorŭ binefăcători, cari aŭ donatŭ s'aŭ vorŭ

dona în viitoriū preste 500 fl. v. a. Asociațiunii, apoi aședarea în sala festivă a scôlei Asociațiunii a portretelorū făcute în pictură de oleiū ale președinților decedați precumū și ale binefăcătorilorū distinși ai Asociațiunii.

— Spre sciință cu aceea, că cassarulū Asociațiunii primesce însărcinarea a procura „cartea de aurū“ reclamată de adunarea generală, spre a se putē satisface primei părți a concludului adunării; ce privesce partea a II-a a concludului adunării, anume cestiunea portretelorū presidenților decedați și ale binefăcătorilorū Asociațiunii, se solicitēză comisiunea exmisă din sînulū comitetului prin concludulū dto 18 Septembrie 1888. Nr. prot. 133 în acestă afacere, ca să facă comitetului fără amēnare propunerī relativū la modulū cum să se esecutive concludulū adunării.

Nr. 196. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *h*) s'au luatū spre sciință cu recunoscință fapta generosă a dlui Dr. Aureliū Maniū not. publ. în Oravița, care s'a oferitū a dona pe sēma scôlei Asociațiunii câtū timpū va fi în viață pe totū anulū suma de 200 fl.

— Spre sciință, avēndū dlū Dr. A. Maniū a fi încunoscințatū despre cuprinsulū acestui concludū.

Nr. 197. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *i*) se apróbă dispozițiunile luate de comitetū pentru tipărirea documentelorū adunate de dlū cav. I. de Puscariū.

— Spre sciință.

Nr. 198. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *k*) se iaū spre sciință împărțășirile comitetului despre școla Asociațiunii și despre pașii întreprinși, ca acestă scólă să dobēndēscă dreptulū de publicitate.

— Spre sciință cu aceea, că în conformitate cu concludulū comitetului dto 5 Septembrie a. c. Nr. prot. 126 s'au făcutū din nou pașii de lipsă pentru căștigarea dreptului de publicitate pentru scólă Asociațiunii.

Nr. 199. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *l*) se ia spre sciință starea mulțumitōre a rațiociniilorū anuale ale scôlei Asociațiunii și dotarea corēspundētōre a corpului didacticū și se apróbă dispozițiunile luate de comitetū.

— Spre sciință.

Nr. 200 Prin concludulū adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *m*) se exprimă mulțumită institutului de creditū și economiī

„Albina“ din Sibiiu pentru ajutórele anuale, ce le votéază scólei Asociațiunii, și dlui Part. Cosma, directorulú Albinei, pentru colectele întreprinse în favorulú scólei, fiindú prestările acestea unú concursú prețiosú întru ajungerea scopurilorú Asociațiunii.

— Spre sciință. Institutulú de creditú și economii „Albina“ și directorulú acelaia, dlú Partenie Cosma, să fiă încunosciințăți despre cuprinsulú arétatului concludú alú adunării generale.

Nr. 201. Prin concludulú din ședința II. Nr. prot. 20 lit. p) adunarea generală și-a esprimatú condolența față cu membrii decedați ai Asociațiunii; față de decedatulú membru alú comitetului, Elie Macellariú, adunarea și-a esprimatú condolența și recunosciința pentru meritele și prestațiunile lui valoróse.

— Spre sciință.

Nr. 202. În conformitate cu concludulú adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. q) conspectulú membrilorú va fi a se tipări și a se trimite spre rectificare direcțiunilorú din despărțeminte, în acelașú timpú direcțiunile despărțemintelorú vorú fi învitate a face comitetulú cunoscute, înainte de adunarea generală, tóte casurile de mórte între membrii Asociațiunii, ca acesta să póta rectifica lista, ce are a o așterne adunării.

— Spre sciință și conformare; cassarulú Asociațiunii primesce însărcinarea a pregăti și subșterne comitetului, la timpulú seu, conspectulú membrilorú actuali ai Asociațiunii, arangindu-í conformú concludulú adunării generale din ședința II. Nr. prot. 24 lit. e) după despărțeminte.

Nr. 203. Prin concludulú adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 20 lit. r) se i-a spre sciință sporirea prin diferite donațiuni a bibliotecei Asociațiunii, și se esprimă mulțumită donatorilorú.

— Spre sciință.

Nr. 204. Prin concludulú din ședința II. Nr. prot. 20 lit. s) adunarea generală a luatú spre sciință împărtășirile comitetului relative la organulú „Transilvania“, pentru care comitetulú a solvitú suma de 260 fl. „ajutorú extraordinarú pentru redactarea foii în 1890“ și a datú comitetului îndemnisarea cerută pentru suma de 260 fl. spesate deja, nu a încuviințatú însé urcarea remunerațiunii redactorului, după cumú ceruse comitetulú.

— Spre sciință.

Nr. 205. Prin concludulú adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. t) s'au luatú spre sciință împărtășirile comitetului

relative la organizarea respective reorganizarea despărțimintelor
Asociațiunii:

— Spre știință.

Nr. 206. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. u) comitetul a primită autorisarea, de a tipări în scopul de a deștepta interesul față de șola Asociațiunii, regulamentul, programa și condițiunile de primire ale numitei șole în câte 500 esemplare și a trimite fie-cărul despărțemintul mai multe esemplare spre a se împărți printre poporul.

— Spre știință și conformare.

Nr. 207. Prin concludul adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. v) i-sa datul comitetului absolutorulul pentru activitatea sa în anulul 1890.

— Spre știință.

Nr. 208. Prin concludul adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 21 s'a transpusul comitetului spre competentă afacere, cu recomandare, cererea pentru unul ajutorul a lui G. Viltul studt. de cl. VII reală în Deva.

— Spre știință cu aceea, că cererea din cestiune după-ce va fi instruită pe deplinul, ceea-ce s'a și dispusul, se va lua în combinațiune, cândul se vorul distribuul stipendiile, pentru care s'a scrisul concursul.

Nr. 209. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 22 s'a primitul cu plăcere invitarea făcută de adunarea generală a despărțemintului XX (Blajul) de cuprinsulul, ca proxima adunare generală a Asociațiunii să se țină în Blajul.

— Spre știință, avendul acestul concludul alul adunării generale a fi adusul la cunoscința despărțemintului XX (Blajul).

Nr. 210. Prin concludul seu din ședința II. Nr. prot. 23 adunarea generală, mănecandul dela reușita neașteptată a esposițiunii arangeate în Hațegul, a autorisatul pe comitetul a se pune de timpuriu în conțelegere cu direcțiunile despărțimintelorul, unde se ține adunarea generală, și a face preste totul posibilă arangearea de esposițiunii nu numai de industriă de casă, ci și de produse agricole și eventualul de alte producțiunii; în legătură adunarea stărue să se caute unul mijlocul, pentru ca adunările generale și esposițiunile să fie cercetate în numărul câtul mai mare de omeni din poporul.

— Spre știință și conformare; esecutarea se încrede biroulul.

Nr. 211. Prin concludul din ședința II. Nr. prot. 24 pt. 1. aflandul rațiociniulul încheatul cu 31 Decembre 1890 în deplină con-

formitate cu cartea principală și cu cărțile auxiliare, precum și cu documentele justificătoare, adunarea generală a aprobat și din parteși acelui rațiocini și a dat comitetului și cassarului absolutului pentru gestiunea în anul 1890.

— Spre știință.

Nr. 212. În conformitate cu concludul adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 2 lit. a) b) c) și d) adunarea generală a decis, în scopul unei bune și mai lesniciose evidențe în viitor următoarele:

a) „Raportul cassarului în obiectul rațiociniului să se subșternă împreună cu raportele despre scontrările efeptuite în decursul anului în fie-care an adunării generale“.

b) „Asemenea să se prezenteze în fie-care an adunării generale rațiociniul scôlei de fete“.

c) „La raportul general să se acludă conspectul membrilor arangiați după despărțeminte“;

d) „Comitetul se însărcinează să studieze cestiunea; dacă nu ar fi timpul, ca să se introducă un alt sistem de contabilitate; dară și până atunci în rațiocini și în budget să se deschidă o rubrică nouă pentru a se face evident restanțele din anii trecuți, fiă acelea la „Debit“ cât și la „Credit“.

— Spre știință și conformare. Cassarul Asociațiunii primese însărcinarea a pregăti la timpul se raportul și conspectul cerut al membrilor, ear în ce privește introducerea unui alt sistem de contabilitate a face la timpul se propunerii positive comitetului; ce privește în fine deschiderea în rațiocini și în budget a unei nouă rubrici spre a se face evidente restanțele atât la venite cât și la eșiri, se încrede cassarului esecutarea.

Scontrarea cassei o va dispune președintele, conform îndatorirei cuprinse în §. 14 lit. h) din statute.

Cu presentarea, pe calea comitetului, la adunarea generală a rațiociniilor scôlei civile de fete a Asociațiunii se însărcinează direcțiunea numitei scôle.

Nr. 213. Prin concludul din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 3 lit. a) și b) adunarea generală a primit proiectul de budget pro 1892 prezentat de comitet, cu următoarele modificări:

a) „Remunerațiunea bibliotecarului „Asociațiunii“ se preliminară în loc de 60 fl. cu suma de 120 fl. la an“.

b) În considerarea sumei, care se aretă în proiectul de budget a prisosind, se preliminară 1000 fl. v. a. în scopul creării de

stipendii pentru elevi și eleve, cari să se perfecționeze ca puteri didactice pentru scôla propriă a Asociațiunii, dintre cari unŭ elevŭ s'ău elevă pentru musica instrumentală.

— Spre sciință cu aceea, că în ce privesce preliminarulŭ de 1000 fl. pentru crearea de stipendii se exmite o comisiune în persoanele d-lorŭ Dr. I. Pușcariŭ, I. Papiŭ, N. Toganŭ și Dr. Ioanŭ Crișianŭ, care să facă comitetulŭ propunerii relativŭ la modulŭ de executare alŭ conclusulŭ adunării.

Nr. 214. Prin conclusulŭ adunării generale din ședința II. Nr. prot. 25 s'a alesŭ membru ordinarŭ în comitetulŭ Asociațiunii în loculŭ decedatului E. Macellariŭ domnulŭ protopopŭ alŭ Sibiiului Ioanŭ Papiŭ.

— Spre sciință, cu aceea, că dnulŭ Ioanŭ Papiŭ a fostŭ în-cunosciințatŭ despre alegerea sa.

Sibiiŭ, d. u. s.

George Barițiŭ m. p.,
președinte.

Dr. Ioanŭ Crișianŭ m. p.,
secretarŭ II.

Verificarea acestui procesŭ verbalŭ se încrede d-lorŭ:
I. Papiŭ, Ioanŭ Crețu, Gherasimŭ Candrea.

S'a cetitŭ și verificatŭ. Sibiiŭ în 14 Octomvrie n. 1891.

Ioanŭ Papiŭ m. p.

Gherasimŭ Candrea m. p.

Ioanŭ Crețu m. p.

Nr. 434/1890.

Procesŭ verbalŭ

alŭ comitetuluiŭ Asociațiuneiŭ transilvane pentru literatura română și cultura poporuluiŭ rom. luatŭ în ședința dela 13 Octomvrie n. 1891.

Președinte: G. Barițiŭ. Membrii prezenți: Dr. Il. Pușcariŭ, vice-preș., I. Hannia, P. Cosma, I. V. Russu, Ioanŭ Papiŭ, I. Crețu, I. G. Popŭ, Gher. Candrea cassarŭ, Nican. Frateșŭ, controlorŭ, Nicolaŭ Toganŭ, bibliotecarŭ.

Secretarŭ: Dr. I. Crișianŭ.

Nr. 215. În conformitate cu conclusulŭ comitetuluiŭ din ședința dela 3 Augustŭ a. c. Nr. prot. 119 dnulŭ G. Candrea, cassarulŭ Asociațiunii, prezintă proiectulŭ de budgetŭ pentru scôla civilă de fete cu internatŭ a Asociațiunii pentru anulŭ scolarŭ 1891/2 pre-

gătită de dânsul în colaborare cu dnul L. Simonescu, membru suplentă ală comitetului.

— Budgetulă scôlei civile de fete cu internatū a Asociațiunii pentru anulū scolarū 1891/2 se statoresce în textulū, ce se alătură la acestū procesū verbalū sub ./.

Nr. 216. Hârtia dlui Ioanū Popescu dto 3 Octomvre a. c., prin care cere a i-se primi demisiunea din postulū de primū-secretarū alū Asociațiunii și de redactorū alū fōei „Transilvania“, precumū și comemorațiunea oficială a biroului Asociațiunii dto 12 Octomvrie a. c. relativū la notița publicată de redacțiunea organului Asociațiunii „Transilvania“ în Nr. 9 din Septemvrie a. c. la pag. 281 alū aceluī organū (Ex. Nr. 388 și 432 ex. 1891).

— Se transpunū unei comisiuni exmise din sfnulū comitetului în persōnele dlorū Nicanorū Frăteșū, Ioanū Papiū și Ioanū Crețu cu însărcinarea, de a refera asupra lorū în cea mai de aprōpe ședința a comitetului.

Sibiiū d. u. s.

G. Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioanū Crișianū m. p.
secretarū II.

Verificarea acestui procesū verbalū se încrede dlorū: I. Hannia, P. Cosma, I. G. Popū.

S'a cetitū și verificatū, Sibiiū în 3/15 Octombre 1891.

P. Cosma m. p.

I. Hannia m. p.

I. G. Popū m. p.

CONSEMNAREA

sumelorū colectate în favorulū scôlei civile de fete a „Asociațiunei transilvane“ prin dlū Partenie Cosma.

Iosifū Cârnațū, econ. în Mihalțū; D. F., econ. în Alba-Iulia; G. Sandorū, econ. în Cuieșdi; Iosifū Merazzi, econ. în Caransebeșū; I. D., econ. în Sibiiū câte 1 fl.; I. Cristea Costeiū, econ. în Ocna 50 cr.; D. Vintilă, econ. în Șeica-mare; G. Micu, A. T., economī în Sibiiū; G. Luca luī Mateiū, econ. în Ocna; Ticiu Abs., econ. în Lunca; I. Motreanū, economū în Caransebeșū; Avramū Șuștereanū, econ. în Toraculū-mare; Toda Bure, economū în Toraculū-micū; Paur Fr., Savu Mătocū, economī în Toraculū-mare; Vidu Petrovič, econ. în Toraculū-micū; Teodorū Dejanū, econ. în Toraculū-mare; Vasile Velin, econ. în Fūskut; Teodorū Moldovanū, econ. în Totoiū; P. Silivasanū, econ. în Mihalțū, P. Buchus, econ. în Sok câte 1 fl.; I. V., econ. în Mediaș 50 cr.; Iustin Popū,

notarŭ cercualŭ în Fărăgău; Vladŭ Fr., econ. în Reghinŭ câte 1 fl.; Ioanŭ Rusu, econ. în Bothaza 2 fl.; G. Budurleanŭ, econ. în Sz.-Jombor; Simionŭ Muscaniŭ, econ. în Mihálytelke câte 1 fl.; Susana Ciupe, economă în Țichindealŭ; C. S., econ. în Mediaș; Isaia Popa, parochŭ în Ocna; Gavrilă Rusu, econ. în Uilaculŭ de câmpie câte 1 fl.; Maria Crăciunŭ, econ. în Șard; Iacob Adamŭ, parochŭ în Feleagŭ câte 50 cr.; Miron, Meșter, econ. în Baița; Michailă Danŭ, econ. în Șard; Simionŭ Nicoră, econ. în Ujfalău câte 1 fl.; I. A., econ. în Sibiiŭ 3 fl.; Iosifŭ Vida, econ. în Alba-Iulia; Toma Mecriș, econ. în Roșia; L. B., economŭ în Sibiiŭ; Ana Fărcaș, Iosifŭ Igne, economŭ în Glodgileșd; Ionica Crăciunŭ, econ. în Ripa-inf. câte 1 fl.; P. Doburta, econ. în Oláh-Cseszter 2 fl.; P. Ursan, econ. în Cisteiulŭ-românŭ; I. Breazŭ, econ. în Mihalt; Ioanŭ Danciu, econ. în Bretea; Simionŭ Felia, econ. în Abrudsatŭ câte 1 fl.; Vasile Stajila, econ. în Löver; I. Sociu, econ. în Reghinŭ; P. Forai, econ. în Nemegeye câte 50 cr.; M. H., econ. în Sighișora 1 fl.; „Perșeiŭ“, bancă în Seinŭ 5 fl. 50 cr.; Gavrilă Cioba, econ. în Reghinŭ; Ioanŭ Brateanŭ, economŭ în Idiciŭ; Nicolae Oltênŭ, econ. în Agirbiciŭ câte 1 fl.; Teodorŭ Așleanŭ, economŭ în Mediaș; Nicolae Crăciunênŭ, econ. în Chesler câte 50 cr.; I. Trifŭ, econ. în Agirbiciŭ; Ales. Popŭ, econ. în Fŭscuț; Teodorŭ Iustianŭ, econ. în Uzdi-Szt.-Peter câte 1 fl.; I. M., econ. în Mediașŭ 50 cr.; Tóderŭ Irimie, econ. în Bercheș; Banŭ Luca, econ. în Moechi; Vasile Bretfeleanŭ, econ. în Orosfaja; H. S., econ. în Sâng.-de-câmpie; Tóderŭ Boloș, Vasilică Popa, Monciu Timoteiŭ, economŭ în Farkazó câte 1 fl.; Nicolae Zaița, econ. în Goleț 50 cr.; Petru Moter, econ. în Timiș-Slatina 1 fl.; Simionŭ Bagia, econ. în Petroșnița; Iosifŭ Stefănuțŭ, econ. în Goleț; Marcu Nan, econ. în Timiș-Slatina; Michaiŭ Suru, Vichenție Beleiŭ, economŭ în Goleț; Vasile Balint, econ. în Var; Ioanŭ Radóia, econ. în Buceșnița; Michai Madincea, econ. în Goleț; Nicolae Verchișan, economŭ în Buceșnița câte 50 cr.; Michailă Ludwig luŭ Simionŭ, econ. în Gusu; Gr. Grășam, econ. în P. Kalán; Isac Bașa, econ. în Birtin; Mitru Văleanŭ, econ. în Lunca; Pavelŭ Frățilă, econ. în Presaca; Milianŭ Pârveu, econ. în Ohaba; A. R. econ. în Ocna; Florea Andrei, econ. în Goleț; „Perșeiŭ“ bancă în Seinŭ câte 1 fl., I. Moldovanŭ, econ. în Ocna 50 cr.; I. Sibîșanŭ, econ. în Ocna 1 fl.; I. R., econ. în Sibiiŭ 1 fl. 50 cr., Veronica Anghelŭ, econ. în Ighiu; Iosifŭ Poșa, econ. în Sebeșulŭ inf.; D. Dumbrava, econ. în Ostrov câte 1 fl.; L. Simonŭ, econ. în Sângeorgiu 8 fl.; T. Tornea, econ. în Felfalău 1 fl.; I. M., econ. în Reghinŭ 2 fl. 50 cr.; I. T., econ. în Reghinŭ 2 fl.; Marcu Stefănuțŭ, econ. în Goleț; Ioanŭ Albu, econ. în Geoagiulŭ-de-susŭ câte 50 cr.; Oprea Todorŭ, econ. în Ligetŭ 1 fl.; A. F., econ. în Aiudŭ; T. Popescu, econ. în Ripa-de-josŭ câte 2 fl.; I. Idvoreanŭ, econ. în Jancahid 50 cr.; Ioanŭ Nascu, preotŭ în Jabenita 1 fl.; Ioanŭ Lințu, agentŭ în Caransebeșŭ 4 fl. 50 cr.; Isaia Popa, parochŭ în Ocna 1 fl. 50 cr.; Dr. A. Todea, adv. în Reghinŭ 4 fl.; Ioanŭ Slăvescu, parochŭ în Mohu; Savu Mitea, econ. în Ocna câte 1 fl.; Isaia Popa, parochŭ în Ocna 2 fl.; I. Raț, I. Popa, economŭ în Ocna; M. Stanésa, I. Avrigeanŭ, economŭ în Sibiiŭ câte 1 fl.; Achimŭ Smaia, econ. în Bucosnița 50 cr.; Longinŭ Văcariŭ, econ. în Valișóra 1 fl.; Lazarŭ Harmatea; economŭ în Petrosnița; I. Balascu, econ. în Dalcs câte 50 cr.; Ilie Spanei, econ. în Slatina 1 fl.; Eliseiŭ Stioph, comerc. în Jáz; Eman. Agescu, econ. în Slatina; Pavelŭ Mihuța, econ. în Caransebeș; Avramŭ Babeu, econ. în Slatina; I. Sbagăŭ, econ. în Ruenŭ câte 50 cr.